

Фатих Кәримнең тормыш һәм иҗат юлы.

1909 елның 9
гыйнварында
Башкортстанның
Бишбүләк районы
Ает авылында
Әхмәтвәли мулла
гаиләсендә
унберенче –
төпчек бала
булып дөньяга
килә.

Белемгә омылыш

Ает (1909)

башлангыч мәктәп

Бәләбәй (1922)

педагогика техникумы

Казан (1924)

жир төзелеше техникумы

تۇنجى قېتىم ئۆزىگە خاس بولدى

كچكئنه ئىپدەشلەر

بىر قېتىم
2 - 40 - 40 لىق 6 - 40 لىق
1 - 40 لىق 1 - 40 لىق

Директор: Юсуф Ташаров
Орна: Ташкентте 10-Кўچە
Адрес: Москва, Якимовский, 10
Служба: Москва, Якимовский

10 (42) نىچى نومبىر ئۆكتەبىر - 1927 10 (42) نىچى نومبىر

پەشەسى، ئىزلىگەن خەلقلەرنى
ئىزادىلىققا چىقارغۇچى ئۆكتەبىر!

ئە ئىپىز ئىشچى - ئىگىچىنىڭ
قۇچاغىدا ئۈسە ئۆكتەبىر.
10 يىل ئىندى بىزدە ئۆكتەبىرنىڭ
ئوتلىق قۇچاغىدا ئۈسەيز.
بىزنىڭ كۈنلەر - يەشىم تىزلىگەندە
كاسپونغا كۆچۈمىزگە ئىشلىدى.

ئۆكتەبىر كۆرگەزمەسى

بۇ يىل ئۆكتەبىرنىڭ 10 يىللىقىدا ئاتىق تارىخىمىزدا بىر يىل
زور غەلبە بولدى، لېكىن زور غەلبىنىڭ ئوقۇچىلارغا
ئۆكتەبىرنىڭ بىرىنچى كۈنىدە 3 - 4 يىلدىن تارتىپ بولىمىز.
بۇنىڭ ئۈچۈن ئالغۇدا بولۇپ كۆتۈرۈش ئىسكەن تۇتۇش ۋە مۇستەھكەم
تۇغۇل.

«كىمگە ئىدىمىز» بولۇپ بۇ يىل كۆتۈرۈش بۇ يىل رىئالوت.
سېنىڭ يىتىرا گراد ئورماندا بارلىق كۆزىدىن كۆرۈنمەسلىكى سوغىنى
ئارقىلىق جېئوگىيە غەم مائىيالىزىم ئېلىپ تۇرۇشقا خەتەر
سوزۇلغان بولۇپ قىسقاچىغا ئۆز يىتىدە كۆرۈشكە بولىدۇ.
بىزنىڭ كۆرۈمىدە ئىشچى، بولۇپ كۆرۈمىدە «ئىپىزلىرىمىز
مەنكىدە» رىئالوتىمىز مۇزىيىدىن ئالغان.
بىزنىڭ كۆرۈمىدە گەئىرىيالىقلار، ۱. ئۆكتەبىر ئۆكتەبىرى، ۱۱ كۆز
دەللىل سوغىنى، ۱۱. تۇرۇپ چۆرى ئىشىمىز بىلەن ۱۰ يىل بولۇپ
كۆرۈنمەسلىكى، غەم مەن بىش ساين سىز ئارقىلىق سۈرۈشكەندە
كۆرۈم تارىمىز.

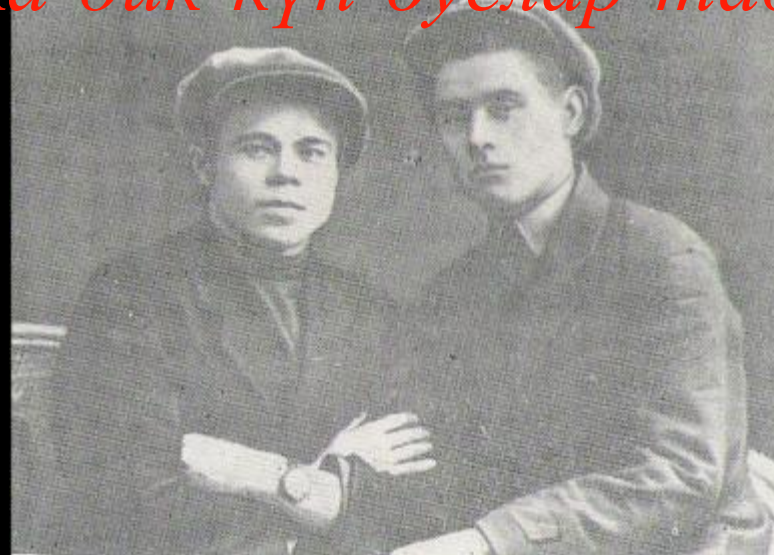
ئىش فرۇنتقا بارغۇچى قىز ئارىسىلارنى ئورمان

Ф. Кәримнең
 “Хәзер сезнең
 белән” исемле
 беренче
 шигыре
 “Кечкенә
 иптәшләр”
 журналының
 1927 елгы
 икенче
 санында дөнья
 күрә.

*Жир төзелеш
техникумында укыганды
булачак эдиң ныклар эдәди
һәм ижтимагыи өшчәнлеккә
тартыла. А. Алиш, Г.
Минский, М. Әмир һәм
башика бик күп дуслар таба.*

*Рәсемнәрдә
Фатих Кәрим
үзенең якын дуслары
белән.*

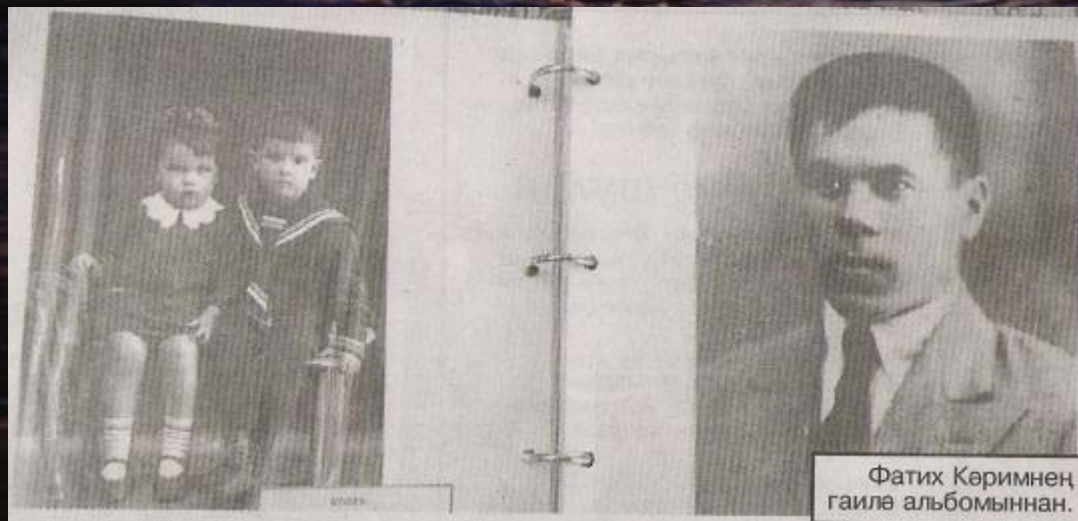
**Татарстан язучылар оешмасы каршында эшлэгән
эдәбият түгәрәге членнары арасында (уңнан
сулга) беренче рәттә Фатих Кәрим.**

*Тэрэзэмэ кунган ак күгэрчен
Гөрли-гөрли канат кагына.
Кагына да уйнап очып китэ
Син яшэгэн өйлөр ягына.
Э мин калам тынчу таш төрмэдэ,
Тимер рэшэткэгэ баш иям.
Өзелергэ житеп сыкрый күңлем
Сагынудан сине, Кадриям!*

Хатыны һәм кызлары

Фатих Кәримнең
гаилә альбомынан.

Язмыш һаман
безне аерырга
тырышты һәм
менә аерды
инде, мәңге
күрмәм инде
мин аның көләч
коңгырт
күзләрен...

Урамга
чыксам,
шинельле
кешеләр күрсәм,
Фатих исемә
төшә. Ах, ул
соры шинель...
Ах, бу сугыш...

1909 - 1945

**Калды Казан,
Балаларым калды,**

**Калды иркәм,
Калды киң Идел...**

*Үлем турында уйлама,
Илең турында уйла!*

За Родину!

**ИЛЕН,
ТУРЫНДА УЙЛА**

*илең турында уйласаң,
Гомерең озын була.*

Ул көннәрне мәңге онытмабыз!

Фатих Кәрим сугышта

Үләм икән, үкенечле түгел,
Бу үлемнең миңа килүе.
Бөек жыр ул – Бөек Ватан өчен
Сугыш кырларында үлүе.

Фатих Кәрим госпитальдә.
Казан. 1942 ел, май.

1942 елның мартында Смоленск өлкәсенең Сухиничи, Масалык юнәлешендәге сугышларда була, “Зайцева Гора” биеклегенә өчен сугышканда аягы яраланып, госпитальгә элгә. 1942 елның беренче маенда дәваланып бетү өчен Казан госпиталенә жиберелә.

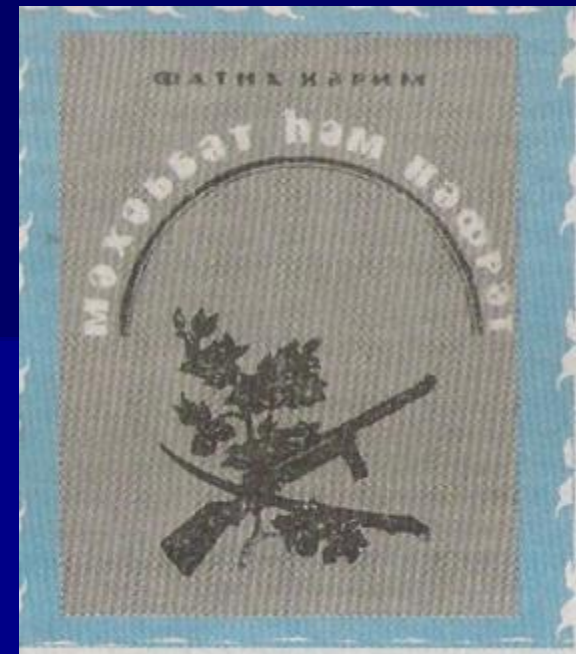

Ташкентте. 19.10.43 ел.

Кашаф ду!

Сизга, берге эмишот уртуган шириндате
информацияга саясийаттан селам. Узен
неон-сау. Берге ду солтанышлек рилем.
Соть халыкларезуз нечен, сез неш тузодо,
эгобинду, сезиген тандулышда Нинди
Ақамолла ар.Баз. Промобазот информатор
хаф ашамарилот. Муротанлыбозуз неш
хале Нинек. Минн Бозу 42 ике ен
отен В ике сатман Башка музотан
Кургане шох. Манда бер-аши неш
музотан ашот килтези идел, селамду
Уки-уки Гешамарден Гешей берилот.
Тудан сез ике болэн аша колледжарот
кофотот. Готжа килтези сакен музотан
Нан, килган наф килтези, Гитан.
Готжарот берилот. Минан-сиротан
эгобан Бозей көккө кофилан.
Суданшот селамду, айруга аша

Ф. Кәримнең тәнкыйтьче Гази Кашшафка язган хаты.
Г. Кашшаф Ф. Кәримгә яшьлегенән үк таныш. Бу гомерлек
дустына шагыйрь иң тирән серләрән ача, аның киңәшләрән
яшәү принцибы итеп ала.

Ф. Кәрим сугыш елларында гажәеп дәрәжәдә актив эшли. Сугыштан аз гына бушап торган арада да ул 150 дән артык шигырь, 8 поэма, 1 баллада, 2 повесть, 1 драма әсәре ижәт итә.

Жиргә тамган
безнең һәр тамчы
кан

Кан түгел ул – матур
ал чәчәк,

Алар безнең изге
жиребездә

Бәхет гәле булып
үсәчәк!

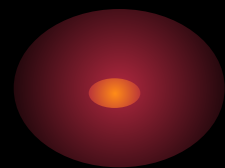
Мин – бер шагыйрь;
тойгы, хис кешесе,

Яратам мин кошлар
сайравын.

Мин – гуманист,
сөям дөньяны,

Акмасын, дип,
жирдә кеше каны,

Гуманизм – минем байрагым.

Алар барысы да
шагыйрьне
хәтерләтәләр.

“Дөнья хәлләре кискенләшкән саен нигәдер Фатих Кәрим кебек кешеләр искә төшә. Ә бит Фатих Кәрим – Бөек Ватан сугышы шагыйре. Бугенге дөнья белән узган сугышның арасы нигә шулай якыная? Ике кырыс чор. Татар совет поэзиясендә шул чорны Фатих Кәримнән дә тулырак чагылдырган башка бер шагыйрь дә юк. Кенигсберг янында сугышның бөек үренә күтәрелде, үзенә ижат үренә күтәрелде, үз шөһрәтенә шул солдат үреннән карап үлдә. Үзенә йөкләнгән зур эшне башкарып китте шагыйрь.”

Сибгать Хәким

“Фатих Кәрим – һәр шигырь юлы белән ватанына фидакар хезмәт иткән жырчы һәм солдат. Аның Казан музееда изге реликвия булып саклана торган шинеле генә түгел, кулъязмаларының соңгы битләренә кадәр пулялар белән тишкәләнеп беткән”.

Луи Арагон

Хәрби кешеләрне күрсәм, әткәй диеп
йөзенә карыймын...

**Фатих Кәримнең
100 еллык
юбилей
тантанасыннан.**

**Шагыйрь Ренат
Харис һәм
Ф. Кәримнең
кызы Ләйлә
шагыйрьнең
каберендә.**

Уфа дәүләт "Нур" татар театры Фатих Кәримнең фаҗигале язмышын гәүдәләндергән "Ясмин гөле" әсәрен сәхнәләштерде. Рәсемнәрдә спектакльдән күренешләр.

Дошманга ялкын
сибүче
Жил булып барсам
иде,
Тәвәккәллек,
батырлыкта
Жыр булып калсам
иде.

Ф. Кәрим “Теләк”

Игътибарыгыз
өчен рәхмәт!